

Onderwerp: Concept begroting 2018

DM-nummer: 1293656 versie 6

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. De begroting 2018 vast te stellen overeenkomstig het bij dit voorstel behorende ontwerp (dm 1267594) met daarin opgenomen:
 - een totaal saldo aan kosten en overige opbrengsten van € 115,50 miljoen;
 - het realiseren van een belastingopbrengst van € 117,14 miljoen;
 - een investeringsvolume voor 2018 van € 105,76 miljoen te autoriseren en een aanvullend kredietvolume van € 17,97 miljoen vast te stellen;
 - stortingen in de bestemmingsreserves van in totaal € 7,366 miljoen; en onttrekkingen aan de bestemmingsreserve van in totaal € 7,319 miljoen;
 - een onttrekkingen aan de algemene reserve watersysteem van € 4,588 miljoen en een storting in de algemene reserve zuiveringsheffing van € 6,177 miljoen;
 - nieuwe doelen en indicatoren om doelen uit Waterkoers te volgen en verder te concretiseren.
2. De te realiseren belastingopbrengst van € 117,14 miljoen als **uitgangspunt** te verwerken in de tarieven, die worden opgenomen in de op 13 december 2017 vast te stellen wijziging belastingverordening 2018.

Naar aanleiding van de commissiebehandeling op 10 en 12 oktober.

U ontvangt hierbij het aangepaste bestuursvoorstel en ontwerp begroting 2018. Aanpassingen zijn grijs gemarkeerd. De aanpassingen en aanvullingen zijn verwerkt naar aanleiding vragen en toezeggingen in de commissies d.d. 10 en 12 oktober.

De aanpassingen in het bestuursvoorstel bestaan uit:

- Aanpassing op het beslispunt investeringsvolume (door de correctie van een foutief opgenomen (krw) investeringsuitgave van 0,25 miljoen is dit volume verlaagd).
- Aanscherping van het beslispunt 2 en de tekst behorende bij de vaststelling tarieven 2018, waarin een koppeling wordt gemaakt tussen de totaalbelastingopbrengst en de mutaties op de algemene reserve;
- Inhoudelijke aanvulling op de onderwerpen: Genieten van water, MVO aspecten, en beleidsvisie MRB. Ook zijn nog kleine tekstuele verbeteringen doorgevoerd.

Naast de aanpassingen in het bestuursvoorstel en de ontwerp begroting 2018 wordt met een memo invulling gegeven aan de beantwoording van vragen die in de commissie en de technische bijeenkomst aan de orde zijn geweest.

Het betreft:

- A Overzicht bijdrage verbonden partijen
- B Overzicht top 5 toename personeelslasten
- C Overzicht trend kwijtschelding
- D Overzicht scenario's tarieven 2018
- E Overzicht aanvulling op indicatoren
- F Verslag technische bijeenkomst 10 oktober (18:00-19:15)

Toelichting

Voor u ligt de ontwerp - begroting 2018 als uitwerking van het kader dat het Algemeen Bestuur bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2017 (meerjarenraming 2018 t/m 2021) op 28 juni 2017 heeft vastgesteld.

Net als vorige jaren is de begroting 2018 opgebouwd rondom programma's. Per programma is aangegeven wat het waterschap in 2018 in termen van 'op orde houden', 'ambities' en 'grote projecten' gaat doen en wat dat kost. Daarnaast is in het hoofdstuk 'Introductie begroting 2018' aangegeven wat de financiële koers van ons waterschap is.

De belangrijkste punten uit de vertaling van de kaders zoals gesteld bij de vastgestelde voorjaarsnota 2017 naar de begroting 2018 worden onderstaand toegelicht.

Ontwerp - begroting 2018 in relatie tot de voorjaarsnota 2017

In de voorjaarsnota is het financieel kader voor de jaren 2018 tot en met 2021 uitgewerkt. De beleidslijn van een gelijkmatige tariefsontwikkeling en het streven naar kostendekkende tarieven zijn leidend en vormen het bovenliggend kader. Voor de komende jaren wordt dit ingevuld met een tariefopslag van 1,5% (spaar- en inloopmodel) boven op het indexcijfer en in 2018 een eenmalig opslag van 1% op de watersysteemheffing voor de uitwerking van nieuwe ambities.

Bij de uitwerking van deze ontwerp begroting 2018 zien we dat de kosten watersysteem sterker stijgen, terwijl de kosten voor zuivering minder sterk stijgen. Voor watersysteem betekent dit dat de opgave voor kostendekkende tarieven doorgezet moet worden en dat bij het vaststellen van de tarieven maatwerk voor de afzonderlijke belastingcategorieën toegepast moet worden.

Voor de zuiveringsheffing zal volgend jaar bezien worden of de extra belastingverhoging (5de verhogingstrap uit het kredietvoorstel ter dekking van de nieuwbouw rwzi Utrecht) nog noodzakelijk is.

Totaal financieel overzicht ontwerp begroting 2018

In de tabel hieronder vindt u het totaal financieel kader voor de ontwerp begroting 2018 waarvan het kader is vastgesteld bij de voorjaarsnota 2017.

	Voorjaarsnota 2017	Begroting 2018	Verschil vjn. 2017 - begroting	
Saldo kosten en opbrengsten	112.117	115.500	3.383	*1)
Dotatie bestemmingsreserves				
Onttrekkingen	3.895	7.319	3.424	*1)
Stortingen	6.154	7.366	1.212	*2)
Netto lasten	114.376	115.547	1.171	
Belastingopbrengsten	117.136	117.136	0	
Saldo belastingopbrengsten - netto lasten	2.760	1.589	(1.171)	
Dotatie Algemene Reserve				
Onttrekkingen (watersysteem)	2.729	4.588	1.859	3)
Stortingen (zuiveringsheffing)	5.489	6.177	688	3)
Totaal mutatie algemene reservs	2.760	1.589	(1.171)	
Saldo na dotaties algemene reserves	-	-	-	

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op financieel overzicht ontwerp begroting 2018

Het totaal financieel kader voor de begroting blijft gelijk aan hetgeen gepresenteerd is bij de voorjaarsnota 2017. De onttrekking uit (bestemmings-)reserves zorgt voor een hoger netto lastenniveau dan voorzien in de voorjaarsnota 2017.

1*) Ten opzichte van de voorjaarsnota 2017 stijgt het saldo van kosten en opbrengsten met € 3,4 mln. Deze stijging wordt veroorzaakt door de begroting van activiteiten en taken die uit bestemmingsreserves worden gefinancierd (ICT, Omgevingswet, Transitie en meerkosten ten laste van de bestemmingsreserve Gekanaliseerde Hollandse IJssel). Bij het opstellen van de voorjaarsnota 2017 was deze ontwikkeling wel bekend maar nog niet concreet vertaald in kosten. Tegenover deze hogere kosten staat een grotere onttrekking uit de bestemmingsreserves van € 3,4 mln. Omdat deze bestemmingsreserves al zijn gevormd, heeft dit geen invloed op de netto lasten.

2*) In de begroting 2018 wordt € 1,2 mln. meer gestort in de bestemmingsreserves en € 1,2 mln. minder in de algemene reserves. Deze verschuiving ontstaat doordat de hogere storting in de Rwzi bestemmingsreserve (stijging verschil 2017- 2018: € 1,2 mln.) in de voorjaarsnota onderdeel was van de storting in de algemene reserve.

3*) Bij het opstellen van de begroting 2018 treedt een verschuiving tussen de netto lasten watersysteem en de zuiveringsheffing. Dit komt tot uitdrukking in de dotaties algemene reserve. Deze ontwikkeling is het gevolg van de actualisatie van de kapitaallasten. De afschrijvings- en rentelasten voor het watersysteem stijgen in 2018 door de investeringen in de afgelopen jaren. De afschrijvings- en rentelasten voor zuiveringsbeheer dalen mede door een lager investeringsniveau in de laatste jaren. De stijging van de kosten watersysteem is in lijn met het onderzoek kosten watersysteem lange termijn. In de voorjaarsnota 2017 is besloten de termijn om te groeien naar kostendekkendheid te verlengen tot 2022.

Financieel kader voorjaarsnota / uitwerking in ontwerp begroting 2018

Begrotingsdiscipline

Zoals gesteld in het financieel perspectief van het coalitie-akkoord hanteert de Stichtse Rijnlanden in het begrotingsproces het uitgangspunt dat de geïndexeerde voorgaande begroting samen met de middelen vanuit de voorjaarsnota het kader vormen van de nieuwe begroting. De verschillende afdelingsbegrotingen worden geactualiseerd voor structurele veranderingen. Daarbij worden binnen bestaande begrotingen voor afdelingen en werkprocessen plussen en minnen op elkaar afgestemd. Deze vorm van begroten biedt geen ruimte voor nieuwe financiële vraagstukken. Mogelijke nieuwe financiële vraagstukken die gedurende het jaar naar voren komen vanuit de eigen organisatie worden doorgeschoven naar het komende voorjaarsnota proces.

HDSR heeft bestemmingsreserves ingesteld voor ICT, Omgevingswet, Transitie en tijdelijke huisvesting. Deze bestemmingsreserves zijn ingesteld voor 'incidentele uitgaven'. In de ontwerp begroting 2018 zijn de noodzakelijke uitgaven en de onttrekkingen aan deze reserves opgenomen. Door in te stemmen met de ontwerp begroting 2018 worden ook deze onttrekkingen geautoriseerd. Een overzicht van de reserves is in de bijlage 4 opgenomen. In de commissieavond van 12 oktober 2017 wordt u afzonderlijk geïnformeerd over de onderwerpen ICT en Omgevingswet.

Invulling uitwerking ambities in de ontwerp begroting 2018 (totaal € 0,985 miljoen)

In de begroting 2018 wordt verder meerjarig invulling gegeven aan de in de voorjaarsnota 2017 genoemde ambities. Het betreft een bedrag van € 0,985 miljoen voor gezond water, duurzaamheid, veenweide en wateroverlast. Genoemde onderwerpen worden inhoudelijk toegelicht bij de betreffende programma's in de begroting.

Basis op orde houden (€ 0,64 miljoen)

Om de basis op orde te houden zijn bij de voorjaarsnota structurele middelen vrijgemaakt om extra capaciteit voor handhaving en peilbesluiten te realiseren, te voldoen aan de eisen vanuit de participatiewet en voor de rekenkamer. Daarnaast zijn er middelen voor kantoorautomatisering en digitale werkplek vrijgemaakt. In totaal gaat het om een bedrag van €0,64 miljoen.

Ontwikkelingen die niet nu niet tot financiële bijstellingen hebben geleid

Er zijn er een aantal relevante ontwikkelingen met een financieel karakter om kort bij stil te staan in de behandeling van deze begroting en welke deels terug zullen komen in het proces rond de voorjaarsnota 2018.

Verbonden partijen

We ondervinden steeds meer opwaartse druk door onze deelname in verbonden partijen. Voor 2018 hebben we deze financiële opwaartse druk nog kunnen opvangen vanuit de begrotingsdiscipline die we hanteren. Er is gezocht naar ruimte in bestaande begrotingen vanuit meevallers om deze tegenvaller te bekostigen. De verhoogde bijdrage verbonden partijen voor 2018 is hiermee opgevangen. De verhoging in bijdragen heeft echter een structureel karakter op basis van overheidsbeleid en naar de toekomst verwachten we hier een financieel knelpunt. Dit zal meegenomen worden in het proces rondom de komende voorjaarsnota.

Bijdrage HWBP

In 2018 is de bijdrage voor het HWBP circa € 0,5 miljoen lager (totaal € 8,2 mln.) dan onze bijdrage 2017. Onze bijdrage wordt landelijk vastgesteld en fluctueert per jaar (prognose 2019 € 6,7 en 2020 € 8,2). De lagere (incidentele) bijdrage wordt nu in 2018 ingezet mede ter dekking van de opwaartse druk van verbonden partijen.

Organisatie

De omvang van de organisatie groeit. Dit is in lijn met de stijgende omvang van onze investeringsopgaven vanuit de grote projecten en het ingezette beleid dat we zelf regie over deze projecten willen blijven voeren. Dit heeft als gevolg dat het totaal aan personele lasten van het waterschap stijgt. Hier tegenover staat dat we personeelslasten voor de grote projecten mogen doorbelasten aan de projecten die door derden worden betaald. Van de 33 miljoen aan totale personele lasten wordt 20% doorbelast aan investeringsprojecten. De investeringsprojecten zijn de reguliere projecten van HDSR en de zogenaamde grote projecten. Het aandeel vanuit de grote projecten zal stijgen.

Investeringsprojecten en grote projecten

In 2018 stijgt de omvang van onze projectenportefeuille verder. Deze ontwikkeling was aangekondigd en onze organisatie is hier op voorbereid. De hoofdlijn is dat naast de reguliere projecten, een aantal grote specifieke projecten worden uitgevoerd zoals de rwzi-Utrecht, Sterke Lekdijk, Gekanaliseerde Hollandse IJssel en de KWA plus.

Dit betekent dat het meerjarig investeringsvolume de komende jaren duidelijk hoger zal liggen. In de bijlage is de investeringsopgave voor de periode tot en met 2021 opgenomen. De focus ligt de komende jaren op het kwalitatief goed uitvoeren van deze projecten binnen de gestelde kaders.

In februari 2017 is het voorbereidingskrediet voor Sterke Lekdijk beschikbaar gesteld door het AB. Voor de trajecten Wijk bij Duurstede - Amerongen en Salmsteke zijn de plannen van aanpak opgesteld. 2018 staat in het teken van de verkenningen voor deze eerste twee deelprojecten waarin toegewerkt wordt naar voorkeursvarianten om voor te leggen. De uitvoering van Sterke Lekdijk vraagt veel capaciteit, waarvoor de organisatie op sterkte is gebracht.

Belastingopbrengsten 2018 en vaststelling tarieven

De begrote belastingopbrengsten 2018 zijn in lijn met de voorjaarsnota 2017 per saldo 4,25% hoger voor watersysteem en 3,25% voor zuivering dan de geraamde belastingopbrengst van 2017. Deze stijging bestaat uit 1,75 % inflatiecorrectie en 1,5% opslag voor kostendekkendheid en sparen voor beide heffingen en 1% tariefstijging vanuit de extra ambities voor watersysteem. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de belastingopbrengst per categorie zoals u deze met deze ontwerp-begroting 2018 vaststelt. Het jaar 2017 is als vergelijkingsmateriaal opgenomen.

Netto bijdrage per belastingcategorie *	Belasting-opbrengsten begroting 2017	Belasting-opbrengsten begroting 2018	Stijgings-percentage
Watersysteemheffing ingezetenen	21.012	21.905	4,25%
Watersysteemheffing overig ongebouwd	4.628	4.825	4,25%
Watersysteemheffing natuur	51	53	4,25%
Watersysteemheffing gebouwd	26.632	27.764	4,25%
Zuiveringsheffing woningen/ bedrijven	60.620	62.590	3,25%
Totaal belastingopbrengsten	112.943	117.137	3,71%
Totaal Watersysteemheffing	52.323	54.547	4,25%
Totaal Zuiveringsheffing	60.620	62.590	3,25%
Totaal belastingopbrengsten	112.943	117.137	3,71%

* Bedragen zijn in duizenden euro's

Vaststelling tarieven 2018:

De tarieven 2018 worden op basis van de belastingverordening in december 2017 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Deze tarieven komen tot stand door de belastingopbrengsten om te slaan over het belastingdraagvlak (aantal ingezetenen, waarde gebouwd, aantal hectares ongebouwd, aantal hectares natuur en het aantal vervuilingseenheden) op basis van de nieuwe kostentoedelingsverordening. Bij de vaststelling van de tarieven zullen scenario's van tariefstelling worden aangeboden. Het gekozen scenario voor de tariefstelling 2018 kan aanleiding zijn voor het aanpassen van de omvang van de totale belastingopbrengsten en de daaraan gerelateerde mutaties in de algemene reserves, hetgeen in dat geval leidt tot het gelijktijdig aanbieden van een eerste begrotingswijziging 2018. Een eerste indicatie voor tarieven is opgenomen in de bijlage met aanvullende informatie n.a.v. de commissiebehandeling.

Naar verwachting zal voor 2018 het belastingdraagvlak ten opzichte van vorig jaar stabiel blijven.

Reservepositie:

Over de financiële positie van HDSR valt het volgende op te merken:

Weerstandsvermogen: het weerstandsvermogen van HDSR kwalificeert zich bij de jaarrekening 2016 met een score van 2,9 als uitstekend. Bij deze begroting 2018 is de score 3,0. In meerjarenperspectief is het belangrijk om hierbij in acht te nemen dat HDSR voor de watersysteemtaken nog niet structureel kostendekkend is en dat de nieuwe Rwzi Utrecht nog in de bouwfase is.

Reservepositie

Algemene reserves:

De totale omvang van de algemene reserve van HDSR is sterk, robuust. De opbouw van de algemene reserve, verdeeld over de afzonderlijke belastingcategorieën is zoals bekend sterk wisselend. Het college kiest voor geleidelijke en gelijkmatige groei naar kostendekkendheid voor tarieven en ook voor de opbouw van de reserves. Een nieuwe beleidsnota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen wordt gelijktijdig met deze ontwerp begroting aangeboden.

Bestemmingsreserves:

HDSR heeft voor specifieke doelstellingen bestemmingsreserves ingesteld. Deze bestemmingsreserves zijn in principe voldoende van omvang. Uitzondering hierop zijn de bestemmingsreserve ICT en de bestemmingsreserve omgevingswet die zijn ingesteld ter dekking van “incidentele en tijdelijke” uitwerkingen. In deze twee bestemmingsreserves zijn nog voldoende middelen voor het begrotingsjaar 2018. Voor na deze periode zal naar een structurele dekking van een deel van de activiteiten voor deze onderwerpen gekeken moeten worden. Over ICT en de Omgevingswet wordt u afzonderlijk geïnformeerd op de commissievergadering van 12 oktober. Een overzicht van de reserves is informatief in bijlage 4 opgenomen.

Indicatoren

Met deze begroting zijn voor de thema's uit de Waterkoers nieuwe indicatoren opgenomen. Voor het thema Gezond water is in de begroting 2017 al proef gedraaid met nieuwe indicatoren, maar nu zijn voor alle thema's onderliggende effecten geformuleerd waarop het bestuur jaarlijks gerapporteerd zal worden. Met deze doelen en effect indicatoren geeft het waterschap invulling aan de uitwerking van de abstracte doelen uit Waterkoers. Deze is in lijn met de uitwerking zoals deze bij de klankbordgroep is opgehaald. De rapportage voor het Algemeen Bestuur zal plaats vinden op het niveau van effect indicatoren. De “inkleuring” van het effectbereik vindt plaats vanuit de onderliggende prestatie- en proces indicatoren. Deze vorm van rapporteren is nieuw voor het bestuur én de organisatie en zal daarom ook qua invulling een groeiproces kennen.

Financiële aspecten

De financiële consequenties zijn opgenomen in de ontwerp-begroting 2018. De financiële uitwerking van de begroting is conform afspraken uit voorjaarsnota. De begrotingsposten van vorig jaar zijn geactualiseerd. Voor inflatiecorrectie (1,75%) en inloop- dan wel spaarmodel (1,5%) vindt tariefsverhoging plaats voor zowel de watersysteem en zuiveringsheffing. De extra ambities uit de voorjaarsnota leiden tot 1% extra tariefsverhoging voor watersysteem.

In bijlage 2 is de exploitatiebegroting 2018 in één oogopslag opgenomen; in bijlage 3 staat het totaaloverzicht van de investeringen 2018 -2021. Deze bijlagen zijn de samenvatting van de besispunten.

Communicatie aspecten

De ontwerp begroting 2018 en de bijbehorende stukken liggen, voorafgaand aan de behandeling door het Algemeen Bestuur, minimaal 2 weken voor een ieder ter inzage. Hiervan wordt openbaar kennis gegeven. Dit op grond van art. 100 van de Waterschapswet.

Voor de commissieleden en Algemeen Bestuursleden wordt de mogelijkheid geboden om ambtelijke ondersteuning te krijgen bij het doornemen van de stukken.

MVO aspecten

Volgens de afgesproken lijn bij de Voorjaarsnota wordt met deze begroting verder ingezet op een duurzame invulling van de werkzaamheden van het waterschap. Duurzaamheid heeft een plek in alle werkzaamheden, maar krijgt speciale aandacht op vlak van energiebesparing, duurzaam GWW en grondstoffen terugwinning. Om samen met onze partners te werken aan de juiste dingen en meerwaarde binnen projecten, richten we ons op 'samen doen' middels stimuleringsregelingen en extra capaciteit voor samenwerken. En als opdrachtgever zorgen we onder meer met social return on investment voor sociaal werkgeverschap.

Bijlagen

1. Concept begroting 2018
2. Begroting in één oogopslag 2018
3. Totaaloverzicht investeringen 2018
4. Overzicht reserves 2018
5. Overzicht ambities en ontwikkelingen uit voorjaarsnota 2017